

Warme overdracht PO – VO

De overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs is een belangrijk moment in de schoolloopbaan van kinderen. Zowel de invoering van passend onderwijs als de nieuwe regelgeving rondom de overgang van primair naar voortgezet onderwijs¹ vragen opnieuw extra aandacht voor deze overgang. In regio Eemland wordt al langere tijd gewerkt aan continue verbetering van de overgangsprocedure BaO-VO.

In 2008 hebben enkele basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs zich verenigd in het BaVo-netwerk. Het BaVo-netwerk is een overlegorgaan voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs in Amersfoort en omgeving. In dit orgaan worden afspraken gemaakt over de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Ook kunnen problemen betreffende de overgang waar deelnemende scholen tegenaan lopen hier voorgelegd worden. Sinds de start hebben steeds meer scholen zich bij het netwerk aangesloten. Zij volgen allemaal dezelfde afspraken en hanteren dezelfde overgangsprocedure.

De overgangsprocedure

De overgangsprocedure voor BaO-VO regio Eemland bestaat uit verschillende stappen. Deze stappen staan zorgvuldig beschreven in het draaiboek overgang BaO-VO (opgenomen in de bijlage). Voor iedere leerling die de overstap maakt naar het voortgezet onderwijs, vindt er een koude en een warme overdracht plaats. Hierbij spelen de volgende elementen een belangrijke rol:

Onderwijskundig rapport

De koude overdracht bestaat uit de overdracht van het onderwijskundig rapport (OKR). Het OKR Eemland bestaat uit een algemeen OKR dat voor elke leerling wordt ingevuld en een aanvullend OKR dat wordt ingevuld voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. Bij het aanvullende OKR is er ook een onderdeel dat door ouders of in overleg met ouders ingevuld kan worden. Zij kunnen hierin onder andere aangeven wat de sterke kanten en minder sterke kanten van hun kind zijn. Het aanvullende OKR is vorig jaar aan het algemene OKR toegevoegd naar aanleiding van de ontwikkelingen rondom passend onderwijs. In het afgelopen school jaar is het aanvullende OKR in een pilot uitgeprobeerd. Vanaf dit schooljaar gebruiken alle scholen die deelnemen aan het BaVo-netwerk het aanvullende OKR. Naast het aanvullende OKR wordt bij zorgleerlingen ook het ontwikkelingsperspectief (OPP) overgedragen aan het voortgezet onderwijs.

Bij de koude overdracht van alle informatie wordt vanaf dit schooljaar gebruik gemaakt van OSO: Overstapservice onderwijs. Dit is een beveiligde verbinding die een veilige overdracht van gegevens van leerlingen vanuit de leerlingadministratie van de huidige school naar de nieuwe school faciliteert.

(<http://www.overstapserviceonderwijs.nl/>)

Leerlingbesprekingen

Naast de koude overdracht is er voor alle leerlingen ook een warme overdracht. In het kader van de warme overdracht vinden leerlingbesprekingen plaats tussen de scholen voor voortgezet onderwijs en de basisscholen. De VO-school neemt initiatief om elke aangemelde leerling met de basisschool te bespreken. In dit gesprek staan twee onderwerpen centraal:

- Speciale aspecten van de begeleiding die in de brugklas zouden moeten worden voortgezet.
- De beste keuze van de soort brugklas.

¹ Met ingang van dit schooljaar maken alle leerlingen op de basisschool een verplichte eindtoets voor taal en rekenen. Het resultaat van deze toets is een aanvulling op het advies van de basisschool. Ook vanaf dit schooljaar is het schooladvies leidend bij de toelating tot het vo.

Vanuit het VO komen brugklascoördinatoren, afdelingsleiders en/of mentoren naar de basisschool. Van de basisschool zijn naast de groep 8-leerkracht meestal ook de intern begeleider en de (adjunct-) directeur aanwezig. *“Het schooladvies is immers niet het advies van een groep 8-leerkracht alleen, het is een breed gedragen advies, dat iedere betrokkene vanuit de basisschool vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid kan motiveren.”*

Over leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben vindt vaker overleg plaats tussen de betreffende basisschool en ontvangende VO-school. Naast de mentor of brugklascoördinator komt de begeleider van de leerling of zorgcoördinator twee of drie keer op de basisschool praten over de leerlingen voordat deze begint op het voortgezet onderwijs. Daarnaast is er, als de leerling al gestart is op de VO-school, ook regelmatig contact met de basisschool.

“Als we merken dat een leerling in de brugklas vastloopt, nemen we contact op met de basisschool. Zij kunnen op basis van ons verhaal en hun ervaring met de leerling vaak wel uitleggen waardoor het komt dat de leerling vastloopt. Met enkele tips van de basisschool kunnen we de leerling vaak weer op weg helpen. We weten elkaar makkelijk te vinden en dat werkt vlot en prettig.”

Het werkstuk

Alle leerlingen in groep 8 maken in juni een werkstuk over zichzelf. Dit werkstuk heet ‘Dit ben ik’. Hierin schrijven ze een stukje over zichzelf: over hun gezin, hobby’s, waar ze goed in zijn en wat ze belangrijk vinden dat de mentor van hen weet. Ze vertellen over de basisschool onder andere: wat er bijzonder is aan de school, welke vakken ze leuk en minder leuk vinden en wat ze zich lang zullen herinneren aan de school. Ook beschrijven ze wat ze verwachten van het voortgezet onderwijs en wat ze goed kennen en kunnen. Tot slot kunnen ze in hun werkstuk ook een stukje door hun ouders laten schrijven. Jaarlijks is er in juni of juli (de laatste schoolweek) een kennismakingsdag op alle VO-scholen die deelnemen aan het BaVO-netwerk. Alle groep-8 leerlingen mogen dan een dag proefdraaien op de school van hun keuze en nemen dan hun werkstuk mee.

De mentoren krijgen een exemplaar van het werkstuk en aan het begin van het schooljaar bespreken ze dit met de leerling. Dit is voor een mentor een goed begin om een band op te bouwen met zijn leerlingen. Vaak zijn leerlingen heel openhartig in het werkstuk, waardoor een mentor vrij makkelijk een open en goed gesprek met de leerlingen kan voeren. Het werkstuk is ook het begin van de portfoliomap.

Successen

- In de regio wordt het werkstuk ‘Dit ben ik’ als een waardevolle aanvulling op de overdracht van gegevens ervaren.

“Het werkstuk heeft echt een meerwaarde. Bij de koude overdracht gaat het meestal alleen over harde gegevens, zoals cijfers. Een kind is meer dan een som van een aantal cijfers. Het werkstuk is een mooie vorm om wat niet hard is over te dragen.”

- Er zijn korte lijnen tussen de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs. Hierdoor kan een mentor of brugklascoördinator gemakkelijk ervaringen uitwisselen met de basisschool wanneer een leerling op de vo-school ergens tegenaan loopt of wanneer docenten behoefte hebben aan tips hoe met bepaald gedrag van een leerling om te gaan.

- De kracht van het BaVo-netwerk is dat de plannen, procedures en afspraken ontstaan vanaf de werkvloer. In het netwerk bespreken scholen hun ervaringen rondom de overgang. Eventuele knelpunten kunnen aanleiding zijn om procedures aan te scherpen en nieuwe afspraken te maken. Doordat het beleid rondom de overgang ‘bottom up’, dus van onderaf, wordt vormgegeven is er meer draagvlak voor bij alle scholen.
- Sinds vorig jaar is het BaVo-netwerk aangesloten bij het Voorzittersoverleg Amersfoort. Dit is een overleg tussen de voorzitters van schoolbesturen PO en VO, directeuren SWV PO en VO, directeuren van VO-scholen en het BaVo-netwerk en vindt twee keer per jaar plaats. In dit overleg worden onder andere de afspraken die binnen het BaVo-netwerk zijn gemaakt ook op bestuurlijk niveau vastgelegd. Door deze bestuurlijke borging, zijn de afspraken niet meer vrijblijvend.

Knelpunten

Hoewel de betrokkenen bij het BaVo-netwerk weinig knelpunten hebben ervaren, zijn er toch enkele te benoemen.

- De communicatie van bestuur via de directie naar de werkvloer is soms wat vertraagd of niet helemaal helder. Er is niet altijd van elke school iemand aanwezig bij een bijeenkomst van het BaVo-netwerk. Sommige scholen worden vertegenwoordigd door een andere school of door een bestuurder. De vertaling van afspraken die binnen het BaVo-netwerk worden gemaakt behoeft daarom nog extra aandacht.
- Er zijn soms onduidelijkheden over wie waarvoor verantwoordelijk is. Een voorbeeld: Op bestuurlijk niveau is afgesproken de overdracht via OSO te laten verlopen. Het BaVo-netwerk heeft de afspraken die gemaakt zijn verder uitgewerkt. Vervolgens is het de verantwoordelijkheid van de scholen zelf om hun eigen administratiesysteem goed te laten aansluiten op OSO. Bij sommige scholen is hier weerstand tegen ontstaan omdat men het idee had dat dit op het bordje van de groep 8 leerkracht erbij kwam. Het is echter niet de verantwoordelijkheid van de groep 8 leerkracht alleen, maar van de school om de aansluiting tussen het administratiesysteem en OSO te realiseren. Er moet echter wel rekening mee gehouden worden dat basisscholen minder capaciteiten en faciliteiten hebben met betrekking tot de administratie dan vo-scholen.
- Het BaVo-netwerk is opgezet en wordt getrokken door een aantal gedreven mensen uit het PO en VO. Ze krijgen hiervoor de ruimte van hun directeuren, maar zij trekken het netwerk naast hun reguliere werkzaamheden. Dit maakt de samenwerking enigszins kwetsbaar. *“Hoewel de afspraken en procedures die al gemaakt zijn staan, hangt het netwerk nu af van ons initiatief. De samenwerking is een groot succes, maar we moeten wel van het vrijwillige af. Borging is van groot belang.”*

Tips

- Heldere communicatie en het met elkaar in gesprek blijven zijn belangrijk. In regio Eemland is er drie keer per jaar een BaVo bijeenkomst waar iedereen welkom is. Dit draagt bij aan een netwerk, waarin met elkaar in gesprek gaat over de overgang PO-VO. Richt je op verbinding en samenwerken.
- Waak ervoor dat je naar elkaar gaat wijzen, je moet juist de dialoog zoeken. Organiseer het zo dat ieder er voordeel bij heeft en dat po en vo elkaar versterken! Richt je niet alleen op wet- en regelgeving maar ook op overleg over wat je aanbiedt.

- Zorg voor professionalisering op het gebied van de overgang PO-VO. Er zijn vele mogelijkheden, een voorbeeld uit deze regio is de studiemiddag over afstemming leesproblemen en dyslexie voor verschillende scholen voor basis- en voortgezet onderwijs.

Achtergrond van samenwerkingsverbanden

Het BaVO-netwerk heeft te maken met vier verschillende samenwerkingsverbanden. Het samenwerkingsverband PO 2602 de Eem, het samenwerkingsverband VO 2602 Eemland, het samenwerkingsverband PO 2509 onderwijskoepel Noord Veluwe en het samenwerkingsverband VO 2509 Stichting leerlingenzorg NW-Veluwe.

De afspraken die binnen het BaVo-netwerk zijn gemaakt, worden gecommuniceerd naar de samenwerkingsverbanden. De samenwerkingsverbanden steunen het BaVO – netwerk.

SWV V(S)O Eemland

Het samenwerkingsverband V(S)O Eemland bedient alle 24 scholen voor voortgezet onderwijs in Amersfoort, Bunschoten, Soest, Baarn, Woudenberg en Leusden. Daaronder vallen 8 scholen die LWOO bieden, en 3 scholen met Praktijkonderwijs. Onder Eemland vallen 17.576 leerlingen. Daarvan volgt 6,7% LWOO en 2,6% Praktijkonderwijs. Dit is lager dan landelijk gemiddeld (10,6% LWOO en 2,9% Praktijkonderwijs).

Stichting Leerlingenzorg NW-Veluwe

Het samenwerkingsverband VO 2509 Stichting leerlingenzorg NW-Veluwe bestaat uit alle v(s)-scholen (16) in de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nijkerk, Nunspeet, Putten en Zeewolde. In totaal gaat het om 14 besturen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (VSO) cluster 3 en 4. Onder Stichting leerlingenzorg NW-Veluwe vallen (per teldatum 1-10-2011) 11.845 leerlingen, waarvan 975 in het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en 415 in het praktijkonderwijs (PrO). 214 leerlingen daarvan hebben een zogeheten rugzak (Igf), dit is met 1,81% iets lager dan landelijk gemiddeld. Het percentage leerlingen VSO (6,25%) ligt boven het landelijk gemiddelde.

Relevante documenten

Draaiboek overgang BaO-VO

Onderwijskundig rapport voor elke leerling (OKR)

OKR aanvullend voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte

OKR aanvullend, in te vullen door ouders

Format van werkstuk 'Dit ben ik'

Contactinformatie

Johan Prenger

adjunct-directeur onderbouw Prisma College

voorzitter BaVO-netwerk

e-mail: prengerj@prisma-college.nl

telnr.: 033 460 26 03

José Wuyster – Steenberg

Intern begeleider en adjunct-directeur 't Blokhuus

e-mail: jwuyster@blokhuus.nl

telnr.: 033 253 48 50